

# Dôležitosť výskumu jazykových technológií pre konkurencieschopnosť Slovenska

Ďalší rozvoj oblasti spracovania prirodzeného jazyka (NLP, Natural Language Processing), ktorá zahŕňa technológie ako veľké jazykové modely (napr. GPT, Gemini, LLaMA), je kľúčový pre preklopenie medzery medzi ľudskou komunikáciou a digitálnymi systémami. V poslednom období NLP zažíva celosvetovú pozornosť, vedecká komunita zažíva bezprecedentný rozvoj poznatkov, ktoré sa veľmi rýchlo prenášajú do inovácií a aplikácií vo všeobecnosti. Veľké jazykové modely zároveň priniesli nové otvorené problémy a ich neustálym rozvojom vzniká množstvo ďalších, v slovenčine súvisiacich najmä s veľmi malým počtom jazykových zdrojov a pretrvávajúcej nedostatočnej technologickej podpore pre budovanie efektívnych AI riešení, z ktorých by benefitovali občania Slovenskej republiky.

Spoliehať sa, že riešenia vytvorené veľkými súkromnými zahraničnými spoločnosťami budú rovnako využiteľné pre slovenčinu ako pre iné, väčšie, jazyky, sa dlhodobo javí ako neperspektívne, nakoľko toto nie je hlavnou motiváciou tvorcov týchto riešení. Takýmto veľkým jazykovým modelom často chýbajú informácie o lokálnych slovenských reáliách, nemusia plne rešpektovať slovenské jazykové a kultúrne špecifiká. Zároveň nie sú vhodné na úlohy spracovania jazyka, kde sa pracuje s citlivými údajmi občanov a štátnymi informáciami, ktoré by nemali opustiť priestor konkrétnych inštitúcií.

Aplikácie spracovania prirodzeného jazyka nájdú (v kontexte digitalizácie) uplatnenie najmä pri lepšom využívaní údajov a podpore rozhodovania, automatizácii a zefektívnení administratívnych procesov štátu, zlepšovaní angažovanosti občanov a prístupu k službám, či podpore inovácií v dôležitých sektoroch ako zdravotníctvo, financie, bankovníctvo, vzdelávanie, právo.

Považujeme za dôležité až kritické systematicky podporovať výskum a inovácie jazykových technológií pre ich použitie v slovenskom jazyku zo strany tvorcov politik, čo pomôže zabezpečiť jazykovú a digitálnu suverenitu Slovenska, kde budú mať slovenské inštitúcie kontrolu nad spracovaním a bezpečnosťou dát v slovenskom jazyku.

24.9.2024

Toto vyhlásenie podporujú:

doc. Ing. Marián Šimko, PhD., Kempelenov inštitút inteligentných technológií

prof. Ing. Kristína Machová, PhD., Katedra kybernetiky a umelej inteligencie, FEI, TU v Košiciach

doc. Ing. Jakub Šimko, PhD., Kempelenov inštitút inteligentných technológií

Mgr. Róbert Sabo, PhD., Ústav informatiky SAV

Ing. Marián Trnka, Ústav informatiky SAV

Ing. Ján Staš, PhD., Katedra elektroniky a multimediálnych telekomunikácií, FEI, TU v Košiciach

doc. RNDr. Martin Takáč, PhD., Katedra aplikovanej informatiky FMFI UK v Bratislave

doc. Ing. Peter Butka, PhD., Katedra kybernetiky a umelej inteligencie, FEI, TU v Košiciach

doc. Ing. Michal Gregor, PhD., Kempelenov inštitút inteligentných technológií

doc. PaedDr. Jozef Kapusta, PhD., Katedra informatiky FPVal UKF v Nitre

doc. Ing. Martin Sarnovský, PhD., Katedra kybernetiky a umelej inteligencie, FEI, TU v Košiciach

Ing. Daniel Hládek PhD., Katedra elektroniky a multimediálnych telekomunikácií, FEI, TU v Košiciach

prof. Ing. Ján Paralič, PhD., Katedra kybernetiky a umelej inteligencie, FEI, TU v Košiciach

Ing. Martin Tamajka, Kempelenov inštitút inteligentných technológií

RNDr. Radovan Garabík, Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, v. v. i.

Mgr. Ivor Uhliarik, PhD., Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, v. v. i.

Ing. Vadimír Benko, PhD., Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, v. v. i.

Ing. Róbert Móro, PhD., Kempelenov inštitút inteligentných technológií

RNDr. Peter Gurský, PhD., Ústav informatiky, PF, UPJŠ v Košiciach

doc. Ing. Peter Bednár, PhD., Katedra kybernetiky a umelej inteligencie, FEI, TU v Košiciach

Mgr. Jozef Kubík, Katedra aplikovanej informatiky FMFI UK v Bratislave

Mgr. Marek Šuppa, Katedra aplikovanej informatiky FMFI UK v Bratislave a Slido/Cisco Systems

prof. Ing. Mária Bieliková, PhD., Kempelenov inštitút inteligentných technológií

prof. RNDr. Daša Munková, PhD., Katedra informatiky FPVal UKF v Nitre

prof. RNDr. Michal Munk, PhD., Katedra informatiky FPVal UKF v Nitre

Ing. Jaroslav Kopčan, PhD., Kempelenov inštitút inteligentných technológií

Mgr. Andrej Ridzik, Kempelenov inštitút inteligentných technológií

RNDr. Lucia Demovičová, PhD., Národné superpočítačové centrum